

בעזה"ת

תשורה

משמחת הנישואין
של מאיר והדסה שי' שנור

אור לכ"ח אדר תשפ"ה

כפר חב"ד

ב"ה

אור לכ"ח אדר תשפ"ה

לאורחינו הנכבדים, ברוכים הבאים.

לאות תודה על השתתפותכם בשמחתנו, הננו מתכבדים בזאת להגיש לפניכם תשורה ובה

א) מכתבים מכ"ק אדמו"ר לבני משפחת החתן והכלה.

ב) חידושים והגיגים מסב הכלה הרה"ח ר' יצחק צבי אייזנבך ז"ל שהיה מחשובי ונכבדי אנ"ש בירושלים והיה ממקימי בתי הספר של חב"ד בירושלים במסירות נפש ובהקרבה גדולה ועבד בצוותא עם סב החתן הרה"ח ר' מאיר פריימן ז"ל שהיה מנהל כללי של "רשת אהלי יוסף יצחק" באה"ק ונתן נפשו עליה.

הסבא הרב אייזנבך היה מחדש בתורה דברים נפלאים והגיגים מקוריים ואת חלקם העלה על הכתב במחברת שהיתה שמורה עמו.

באופן פלאי מחברת זו, אף שהיתה ידועה לבניו שי' במשך ימי חייו, נעלמה מעין רואים ורק עתה, עשר שנים לאחר הסתלקותו נמצאה באופן מפתיע ואמרותיו היחודיות שהיה משננם מפעם לפעם באירועים והתוועדויות נשמרו ונצלו מרדת שחת.

הדברים שנדפסו כאן לא הוכנו לדפוס על ידו אלא רשם אותם לעצמו בכתב ידו בעיקר בשנים האחרונות לחייו. נשמח לשמוע מכם הערות והארות על הדברים וכן אם נמצאו להם מקורות והשוואות בתורת הרבי.

ישיב ה' לכם כגמולכם ויברך אתכם ואת אנשי ביתכם יחיו בתוך כלל אחב"י בברכות מאליפות מנפש עד בשר.

ויהי רצון שנוכה לבית נאמן בישראל ונגרום נח"ר לרבי ולהתגלות מלכא משיחא נאו, אמן.

מוקיריהם ומכבדיהם

משפחת אייזנבך
אילת

משפחת שנור
גני תקוה

שנה-לוד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubarvitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213

Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

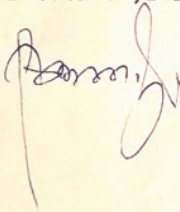
ב"ה טו' שבט השל"ה
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' שמואל צבי דוד שי'

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר נולד להם בן למזל טוב
והכניסוהו לבריתו של אברהם אבינו ונקרא שמו בישראל
גרשון הנוך העניך שי',

הנה יה"ר מהשי"ת שכשם שהכניסוהו לברית בן
יכניסוהו לחורה ולחופה ולמעשים טובים, ויגדלו ביחד
עם זוג' תי' מהוך הרחבה.

בברכה מזל טוב,

איזנבך - ירוה"ו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, י"א ניסן ה'תשמ"ה
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"י יצחק צבי שי'

שלום וברכה!

המכ"י נתקבלו.

ולקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא
עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע
ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות
מדאגות בגשם ומדאגות ברוח - בכל דבר המעכב
עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה
כולה.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בתורתנו
תורת חיים, הרי היא בכל עניני האדם ובמשך כל
היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך דעהו.

בברכת החג

ת"ח על הברכות. וכבר מלתי' אמורה בתוה"ק:
ואברכה (ה' מקור הברכות) מברכין, בברכתו של
הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר.

במכתב שנכתב לסב הכלה הוסיף הרבי בכת"י:
ולמוזל"ט לשידוך בנו שב"צ שי'

493-9250

770 איסטערן פארקוווי
ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כב' מ"ח תשל"ח
ברוקלין, נ.י.

493-9250

הו"ח אי"א נו"ג יוסף ז"ל
מוה' מאיר שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר נולדה להט בח למזל טוב
ונקרא שמה בישראל שטערנא שרה תי",

הנה יה"ר מהשי"ח שיודלע ריחד עם זינא תי"
לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

- ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, אשר מנהגנו
הוא לאמר גם בלידת בת לתורה ולחופה ולמעשים טובים,
ע"פ מרז"ל (ברכות יז' א) נשים במאי זכיין באקרובי' כו'
באתנופ' כו' ונטרין כו'.

בברכה מזל טוב

וינפלד - ירות"ו

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כ"ג סיון תשמ"ה
ברוקלין, נ. י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה' שמואל יהודא שי' הלוי

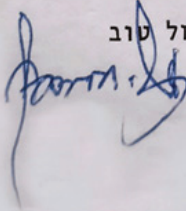
שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונת בתם מרת
לאה הינדה תי' עם בי"ג האברך מוה' שמעון בן ציון
שי' ליום ח' תמוז הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל
טוב ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל
בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם
מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

ויררו מהם רוב נחת יהודי אמיתי חסידותי.

בברכת מזל טוב
מזל טוב

א

בראשית ג, טז - "אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים וגו'" ומפרש רש"י: עצבונך זה צער גידול בנים והרונך זה צער העיבור.

פירוש רש"י שקאי על צער גידול בנים מנוגד לכל המפרשים. אולי י"ל שרש"י מבאר לפי פשוטו של מקרא שה' דיבר אל חוה באופן אישי והיו לה כבר בנים שנולדו לפני החטא כמ"ש והאדם ידע את חוה ומפרש רש"י שכבר ידע מקודם מלפני החטא וכן ההריון והלידה. וממילא שפיר מקדים תחילה צער גידול בנים שכן כרגע יש לה כבר ילדים ורק אח"כ כשיבוא ההריון הבא יהיה לה צער העיבור. משא"כ שאר המפרשים מפרשים ש"אל האשה אמר" הכוונה אל האשה שבכל הדורות ולא דוקא לחוה.

ב

בראשית ד' א - לגבי קין נאמר בכתוב מדוע קראה חוה בשם קין 'כי קניתי איש וגו'" ולגבי הבל כתוב רק ותוסף ללדת את הבל ואצל שת כתוב שוב טעם.

ואוי"ל כי הבל לא נולד לחיות (כי הכל הבל..) והשם שת כי שת לי זרע אחר במקום הבל.

ג

בראשית י"ח כא - "ואם לא, אדעה". מה שייך אצל כביכול "ואם לא"?
לכן אומר התרגום אם לא תיבין ואם תיבין לא אתפרע.

ד

בראשית י"ט יא - "וילאו למצוא הפתח". מדוע היו צריכים למצוא הפתח הרי עמדו שם?
ואולי חיפשו לשבור את הדלת מפתח אחר שממנו נכנסו המלאכים וכמ"ש "ויסורו - עקמו את הדרך לצד ביתו" היינו שנכנסו מדלת אחורית כדי שלא יבחינו בהם ואנשי סדום נלאו למצוא פתח זה.

ה

בראשית כא כא - "ותקח לו אמו אשה מארץ מצרים" ואומר רש"י:
"היינו דאמרי אינשי זרוק חוטרא לאוירא אעיקריה קאי".
ולכאורה מדוע לא אמר זאת רש"י על מ"ש לעיל מיניה "ותלך ותתע" שחזרה לגילולי בית אביה? ועוד יקשה מדוע א"כ שב אברהם ולקחה? כמ"ש "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה" וכי לא קאי אעיקריה?
ואוי"ל שהכוונה היא לא על הגר אלא על ישמעאל שעליו נאמר "ותרא שרה את בן הגר המצרית.. מצחק" ורש"י מסביר שזהו לשון גילוי עריות, שעוד בהיותו צעיר נחשף למעשי המצרים המלאה זימה שלכן

שלח פרעה את אברהם ושרה ממצרים (בשונה מאבימלך). ולפי"ז הכוונה 'אעיקרה קאי' הכוונה לישמעאל שחזר למעשה מצרים ולכן לקחו עבורו אשה מארץ מצרים.

משא"כ הגר, שאמנם חזרה לגילולי בית אביה ולע"ז, אבל בכל הנוגע לגילוי עריות מדגיש רש"י 'למה נקראת קטורה שלא נזדווגה לאיש וכו'" ולכן כאשר התורה מספרת שאברהם לקחה היא נקראת בשם 'קטורה' ולא בשמה הגר.

וי"ל עוד ע"ד 'למען אשר יצוה את בניו וגו'" ששלמות האדם עם מצבו החדש מתבררת מה שהוא עושה ומצוה לבניו ועתה מתברר שעזיבת הגר את מצרים לא היתה בשלימות.

ו

בראשית כ"א כג - "אם תשקור לי ולניני ולנכדי" ואומר רש"י: "עד כאן רחמי האב על הבן", ולכאור' היה צריך לומר עד כאן רחמי האדם על הנכד?

ואולי י"ל, שבעצם רחמי האב הם רק על הבן ולא על הנכד, אלא שרחמי האב על הבן הוא גם מחמת הנכד כי הבן מצטער בבנו שלו ולכן האב מרחם על הבן מפני צערו על בנו, אבל לא מחמת הבן של הנכד שאין הסבא מצטער על צער נכדו [של בנו] מפני בנו.

ז

בראשית כ"ד סב - "ויצחק בא מבאר לחי רואי" אומר רש"י: "שהלך להביא הגר לאברהם אביו שישאנה".

אם הגר באה לאוהל שרה לפני שרבקה הגיעה לשם מנין לנו שהניסים שהיו באוהל הם בזכות רבקה? אולי בזכות הגר שנאים מעשיה כקטורת?

וי"ל ש"הלך להביא" אין הכוונה שהביא אותה בפועל כי אם רק לדבר על ליבה שתיענה להנשא לאביו אברהם, אבל בפועל לקחה אברהם אח"כ. ולכן לא נכתב שהביא רק 'הלך להביא'.

ח

בראשית כ"ז כא - "גשה נא ואמושך: ופירש"י: "אמר יצחק בלבו אין דרך עשו להיות שם שמים שגור בפיו וזה אמר כי הקרה ה' אלהיך". לאחר שיעקב ממשש אותו הוא אומר "הקול קול יעקב" ורש"י מסביר: "שמדבר בלשון תחנונים קום נא אבל עשו בל' קנטוריא דבר יקום אבי".

וצ"ל מה הביא את יצחק לחשוד ביעקב שאינו עשיו האם זה שאין שם שמים שגור בפיו או זה שהוא מדבר בלשון תחנונים? ונראה לבאר שיש הבדל בין תוכן הדיבור לאופי הדיבור. בתחילה שהיה שם שמים שגור בפיו חשד שאינו עשיו ולכן ביקש למשו. וכשראה שידיו שעירות אמר לעצמו שעשיו יודע להעמיד פנים אחרות וכנראה הזכיר שם ה' כדי לקבל ממני את הברכות. אבל כאשר יעקב דיבר בלשון תחנונים החשד שלו הלך וגבר כי לשנות אופי קשה ביותר.

ט

בראשית כ"ט כו - "ויאמר לבן לא ייעשה כן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה".

ההבדל בין שקרן לרמאי שרמאי מסביר את כל מעשיו להצדיק את עצמו בה בשעה שהוא עצמו עושה ההיפך. לבן החליף רחל בלאה והצדיק עצמו שכיון שיש מנהג לתת תחילה את הבכירה לפני הצעירה לכן עשה

מה שעשה שכן "מנהג עוקר תורה..."

ובה בשעה נתן את השפחה הצעירה זלפה ללאה למרות שהמנהג הוא לתת שפחה הגדולה לגדולה ושפחה הצעירה לקטנה ושינה כדי לרמות את יעקב שלא יבין שמכניסים לו את לאה (רש"י ל' י).

•

בראשית ל"ט ג - "וירא אדוניו כי ה' אתו" ומפרש רש"י: "שם שמים שגור בפיו".

מה מתרגש פוטיפר הגוי מ"שם שמים שגור בפיו"? האם משום מעלה זו זוכה יוסף למינוי החשוב ולהפקידו על כל בית הסוהר?

כנראה שפוטיפר מצא חן בעיניו שאין יוסף זוקף הצלחתו לעצמו אלא משייך אותה לשמים ולשמו השגור בפיו. וכמו שאמר יוסף לפרעה "בלעדי, אלוקים יענה את שלום פרעה" שהכל משמים הוא ואינו משלי.

בבית האסורים נאמר על יוסף "וכל אשר עושים שם הוא היה עושה". בשונה מפירוש רש"י והתרגום יש גם פירוש הפשוט של התיבות שבכל אשר היו עושים הוא עצמו היה משתתף בעשייה הזאת.

אלו שתי התכונות הנדרשות משליח. הוא מקרין שכל עשיותיו הן בכח המשלח ולא בכח עצמו. כמו כן הוא נושא בעול יחד עם כולם בכל מלאכת עבודה ואינו שולח אחרים לעשותה.

(נאמר בהתוועדות באילת, תשס"ח)

יא

בראשית מ"ד ד - "ויוסף ישית ידו על עיניו". יש מפרשים שמסבירים שה' אומר ליעקב שיוסף ידאג לכל מחסורו. בבעל הטורים מסביר זאת כפשוטו: "יעצים עיניו כשתמות, הבטיחו שלא ימות בחייו".

ואילו רש"י אינו מתייחס כלל לתיבות אלו ואינו מסבירם?

וחשבתי לומר שלעיל נאמר: "ואשימה עיני עליו" שיוסף אמר שידאג לצרכי בנימין בחייו וא"כ כאשר נאמר "ישית ידו על עיניך" מתאימה לשון זו לאחר מיתה, והתיבות הן כפשוטו.

יב

בראשית מ"ז ט - "ימי שני מגורי שלושים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חי". אם השנים רעות מה רע בכך שהם מעט?
אולי אפשר ליישב: תיבת מעט היא על דרך "מעט צרי ומעט דבש" והכוונה לצרי ולדבש שגם מעט מהם נחשבים לדבר נכבד וכמו שבושם יקר בא בכמות קטנה.
כך גם הצרות של יעקב שגם מעט מהן היו בעלי משמעות בשל היותן רעים.

יג

בראשית מ"ז כט - "ועשית עמדי חסד ואמת" ופרש"י "חסד של אמת". והקשה האוה"ח הרי נתן לו שכם אחד על אחיך? ותירץ מה שתירץ.
ואולי הכוונה שחסד זה או כזה לא אוכל להשיבו.

יד

בראשית מט יד - "יששכר חמור גרם" ופרש"י: חמור בעל עצמות, סובל עול תורה כחמור חזק וכו'.
וכי רק לחמור יש עצמות?

ואולי י"ל שרש"י מדייק בעל עצמות ולא בעל בשר כי דרשו חז"ל אדם כי ימות באוהל אין התורה נקנית אלא מי שממית עצמו עליה. ואדם מת נותר ממנו רק עצמות ולא בשר. רק מי שהוא בעל עצמות התורה נשאת עליו.

טו

בראשית נ' ה - "אנכי מת בקברי". מה הכוונה "מת בקברי"?
 על יעקב אבינו נאמר שהוא לא מת. הוא מת רק לענין הקבר שנקבר בו.

טז

שמות ב' יד - "אכן נודע הדבר" ופירש"י: ומדרשו, נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו מה חטאו ישראל מכל ע' אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל רואה אני שהם ראויים לכך".

ותמוה הדבר איך יתיישבו הדברים עם מה שמסר נפשו על עם ישראל בחטא העגל שהיה חטא עבודה זרה שהוא חמור פי כמה ועד כדי כך שביקש "מחני נא"?

כמו כן תמוה שעל הפסוק "אל תקרב הלום", הלום זה מלכות ומשה ביקש שהמלכות תעבור לזרעו וכאשר הקב"ה לא הסכים לבקשתו אמר לו 'שלח נא ביד תשלח'.

ובחטא העגל כאשר ה' אומר למשה שיכלה את העם ואעשה אותך לגוי גדול ואז הרי המלכות תעבור לזרעו והוא מסרב?

וההבדל הוא שהשינוי למסור נפשו בעד עם ישראל נעשה לאחר שהפך להיות "משה רבינו" ומני אז נתן נפשו במסירות אין סופית.

ואולי ניתן לבאר זאת ע"פ המאמר בתורה אור "מי שם פה לאדם וכו' שמשו נשמתו מתהו וה' אמר לו שהוא יוכל לרדת מתהו לתיקון

ולהוציא את עם ישראל ממצרים כי בתהו הספירות הן זה תחת זה ואין שם התכללות וכאשר ישנו דין נענשים. לעומת זאת בתיקון ישנה התכללות המדות וכו'.

יז

שמות ז' טו - "הנה יוצא המימה". ורש"י מבאר: לנקביו. שהיה עושה עצמו אלו-ה ואומר שאינו צריך לנקביו וכו'. ומה בדבר אכילה שראוהו אוכל? והרי היו לו שר המשקים ושר האופים וכו'. אלא נראה שהיה מתגאה בכך שאין בו פסולת ומלמד הדבר על דרגת "אוכלי המן" שאכלו לחם אבירים ללא פסולת והרי הן כאלו-ה.

יח

שמות י"ג כב - "לא ימיש עמוד הענן יומם וגו'" ומפרש רש"י: "לא ימיש הקב"ה את עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה. מגיד שעמוד הענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן, שעד שלא ישקע זה עולה זה"

ואיתא במדרש וזרח השמש וגו'. אמר ר' אבא בר כהנא, וכי אין אנו יודעין שזרח השמש ובא השמש, ומה ת"ל, אלא לומר לך, עד שלא ישקע שמשו של צדיק זה מזריח שמשו של צדיק אחר וכו'.. עד שלא השקיע שמשו של שרה זרחה שמשו של רבקה, שנאמר ובתואל ילד את רבקה ואח"כ ותמת שרה, וכן בכל דור ודור.

מלשון רש"י שכתב שהעמוד "משלים" נראה שהיו גם חופפים זה את זה.

הסתלקות הרבי הקודם ביו"ד שבט חלה פעמים רבות בפרשת בשלח וגם בתש"י התחלת הנשיאות בי"א שבט היתה בפרשה בשלח

והדבר רומז שהרבי נשיא דורנו והרבי הקודם השלימו זה לזה בהיותם יחד.

וכדברי הרבי שאמר על חותנו שהמשיך את אביו הרבי הרש"ב לא רק כיוורש. וזאת עפ"י המסופר שפעם חשק הרבי הרש"ב לנסוע לביקור באה"ק והרבנית שאלה אותו על מי ישאיר את החסידים. ואמר לו שהוא משאיר את הבן. אם כן כבר אז היה בבחינת רבי עוד בחיי אביו.

וכך גם ניתן לומר על יו"ד שבט שהרבי נשיא דורנו והרבי הקודם פעלו בהשלמה זה לזה.

ובזה תומתק הלשון "עד שלא ישקע זה עולה זה", עד שלא ישקע משמע שעוד בטרם ישקע כבר עולה זה.

ויש להוסיף ש"ימיש" הוא ראשי התיבות של שני הנשיאים (שני יו"דים ומ' שעליה טעם הגרשיים הכפולות הוי כשני מ"מים וש' שניאורסאהן).

יט

שמות כ' י - בעשרת הדברות נאמר "על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו" ורש"י מפרש: ברך במן לכפלו בשישי לחם משנה וקידשו במן שלא היה יורד בו"

"ושאל אותי בני שי' איזה ברכה יש בכך שבשישי ירדה מנה כפולה גם עבור יום השבת והרי בכל יום היה יורד מן ואיזה ברכה היא זו שגם ביום השבת יש מן? וכן במה קידש את יום השבת שבו לא ירד מן אולי דוקא הברכה היא כשכן יורד מן?

וי"ל ש"המרבה לא העדיף והממעיט לא החסיר איש לפי אכלו לקטו" אין הכוונה שהיו כאלה שלקחו מעבר לעומר הגולגולת והיו שלקטו פחות וכשבאו לביתם המן היה מתרבה או מתמעט אלא שהכוונה היא שכל אדם היה מלקט כמות של מן שהיתה מתאימה לפי אכלו שלו והנס היה שכל אחד היה בא לביתו ורואה שליקט בדיוק עומר לגולגולת.

ולפי"ז יש לומר שביום שישי לא לקטו שתי מנות אלא שלקטו מנה

אחת לאותו יום בלבד לפי אכלו וכשבאו לביתם קורה הנס ומוצאים שני עומרים האחד ליום השישי והאחד ליום השבת ומה המעלה בכך? שכן ידוע שאין הברכה שורה אלא על הדבר הסמוי מן העין ואם היו מודדים שתי מנות הרי זה דבר המדוד ואיך תשרה בו הברכה? ולכן לקטו רק לפי אכלו של יום אחד ואז שרתה הברכה והמנה נכפלה.

ואם כן המן של שבת היתה בו ברכה מיוחדת מחמת שלא לקטו אותו ולא מדדו אותו והיה בו עילוי מיוחד משאר ימי השבוע. וזה מסביר גם מדוע משה שכח להודיע להם מראש על יום השבת עד ששאלו אותו מה יום מיומיים? והשכחה הזאת היתה מכוונת ומסובבת משמים כדי שהעם ילקוט ביום השישי רק מנה אחת בלבד.

כ

שמות כ"א א - "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" ואומר רש"י: ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. ואפשר לבאר שכיון שאלו גם מסיני הרי צריך לקיים אותם כי ניתנו מסיני ולא מפני שהם משפטים והשכל מחייב לעשותם. וזה ע"ד מ"ש הרבי בשיחותיו על מה שנאמר בגמרא "אלמלא ניתנה תורה היו לומדים צניעות מחתול וכו' אבל עכשיו שניתנה תורה אין לומדים וכו' אלא בגלל שכך נצטוינו. ונפק"מ גדולה אם עושים זאת מפני הציורי או מפני הטעם...

כא

שמות כ"ה ב' - "ויקחו לי תרומה". ואומר רש"י "לי לשמי" וידועה השאלה מדוע נאמר ויקחו ולא ויתנו ומתבאר שאינך נותן משלך אלא משל הקב"ה.

וי"ל שאותיות 'לשמי' הן מרכיבות את התיבה "משלי" וזהו ע"ד מה שאמרה רבקה ליעקב "וקח לי" משם שני גדיי עיזים ואומר רש"י שם: וקח לי, משלי הם ואינם גזל, שכך כתב לה יצחק בכתובתה וכו'.

כב

ויקרא י"ט יח - "ואהבת לרעך כמוך".

יש לתמוה: א) מדוע רק כמוך ולא יותר מעצמך?

ברמב"ם הלכות אישות פרק ט"ו: "וכן צוו חכמים שיהא אדם מכבד את אשתו יותר מגופו ואוהבה כגופו" וגם כאן מדוע רק כגופו ולא יותר?

ב) מדוע אמר הלל על דרך השלילה: "מאי דעלך סני לחברך לא תעביד" ולא אמר בדרך החיוב את אשר תאהב תעביד לחברך. ובדרך הצחות י"ל ע"פ הפסוק "את אשר יאהב יוכיח" אם כן יבוא להוכיח את מי שהוא אוהב וככל שתרבה אהבתו כך תגדל תוכחתו... ולכן מזהירים אותו שכשם שאינו מוכיח את עצמו יתר על המידה כך לא ירבה להוכיח אחרים. רק "כמוך".

כג

ויקרא כ"ג ט"ז - "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום", "וקראתם בעצם היום הזה מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו".

מה נשתנה חג השבועות מכל החגים שאין התורה מציינת תאריך שבו הוא חל. והטעם הוא כיון שהחג תלוי בספירת החמישים יום אם כן יכול הוא להשתנות בימי החודש. אבל הא גופא קשיא מדוע לא קבעו לחג השבועות תאריך קבוע כפי שקבעו לכל חגי ומועדי ישראל התלויים

בימים מסויימים?

ויש להקדים שאלה נוספת: מדוע לא נזכר בתורה גילו של המתחייב במצוות שהוא בגיל שלש עשרה? (ולבת גיל שתיים עשרה).

בברית המילה התורה כותבת בפירוש "וביום השמיני ימול בשר ערלתו". ומדוע הגיל שבו כל אדם מתחייב במצוות לא נכתב בתורה בצורה מפורשת אלא לומדים זאת בדרש מהפסוק "ויקחו איש חרבו" שאיש הוא בגיל י"ג.

וי"ל שכיון שהתורה ניתנת כל יום מחדש ו"בכל יום יהיו בעיניך כחדשים" על כן לא רצתה התורה לקבוע יום מסויים שהוא יהיה עיקרי לנתינת התורה וחרדת הקודש והשמחה המלווה אותו תהיה מוגבלת בעיקר לאותו יום ולכן אין יום מוגדר לנתינת התורה כי כל יום מקבלים אותו מחדש.

כן הדבר הוא גם בחתן הבר מצוה שהתורה רצתה שההתרגשות וההתעוררות של הנכנס ל"ג מצוות לא יפוגו ולא ידעכו גם לאחר יום הולדתו ולכן לא כתבה בפירוש את גיל חיוב המצוות.

כד

במדבר ט' ה - "ויעשו את הפסח בראשון בארבעה עשר יום לחודש וגו'" ותרגם אונקלוס: "ועבדו ית פסחא בניסן בארבעת עשרא יומא לירחא".

וצ"ל הרי אונקלוס מתרגם את הכתוב ומדוע כתב "בניסן" והיה לו לתרגם בירחא קדמאה וכיו"ב (וכפי שתרגם בפסוק א')?

ואולי י"ל שכיון שמדובר כאן בעשיית הפסח בפועל הוצרך לפרש שמדובר בניסן כדי שלא יבואו לטעות שמדובר בתשרי וכדי שלא יטעו בעשיית המעשה בפועל חרג אונקלוס ממנהגו ופירש שחודש הראשון הכוונה לניסן.

ומכאן הוראה שבהוראת ההלכה יש לכתוב באופן הברור ביותר.

(דבר זה אמר אבא ז"ל ברבים, כעשרה ימים לפני פטירתו במעמד הכנסת ספר תורה שהכניס לביה"כ בקהילתו ברמת שלמה. בדברים שנשא רב הקהילה הגר"י הבלין שליט"א הצביע על העובדה עד כמה הרב אייזנבך שקוע כל כולו בתורה ועד כדי כך שתרגום אונקלוס אינו רק נאמר אצלו באמירה גרידא אלא שהוא לומד אותו בעיון, דבר שאינו מצוי כ"כ אפי' אצל ת"ח).

כה

במדבר כ"ב ו' - "אולי אוכל נכה בו". בפירוש ראשון מפרש רש"י מלשון הכאה ובפירוש שני אומר לשון ניכוי דמים, לחסר מהם מעט" וצ"ל מדוע רש"י מביא כפירוש שני לשון ניכוי ואינו מסתפק בפירוש ראשון מלשון הכאה שזהו הרי הפשוטו של מקרא ממש?

ויובן ע"פ מה שמסביר הרבי בלקו"ש שה' אמר למשה "אל תירא אותו" מעוג מלך הבשן ומדוע? משום שאם אויב ישראל בא לכלות את כל העם כולו ח"ו הדבר ברור שלא יצליח. ועוג הרים הר בגובה של תלתא פרסי כדי לקבור את כלל ישראל כולו ומשום כך אין לפחד ממנו.

לפי"ז מובן שהפשוטו של מקרא של "נכה בו" הוא מלשון הכאה אבל לפי"ז יקשה מה שבלק אומר נכה בו ואגרשנו מן הארץ, הרי רק לפני כמה פסוקים למדנו שבלתי ניתן להזיק לכל עם ישראל כולו ולכן מביא רש"י פירוש נוסף ליישב הנ"ל וכותב שזה מלשון ניכוי דמים ולכן גם מוסיף ומדגיש "לחסר מהם מעט"! וזה דבר שיש בו חשש.

עפי"ז יובן גם מה שאמר מרדכי לאסתר "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר" מנא ליה למרדכי שתהיה הצלה ממקום אחר? לכאו' מרדכי היה צ"ל לאסתר שאין שום אפשרות להצלה ממקום אחר כדי לזרז אותה שתכנס לאחשוורוש?

אלא שמרדכי ידע שכיון שגזירת המן היא להרוג ולהשמיד את כולם ללא יוצא מן הכלל היל"ת, אין סיכוי שהיא תתקיים.

כו

דברים ו' ח - וקשרתם לאות על ידיך ומפרש רש"י "אלו תפילין שבזרוע".

ואולי הכוונה כשם שאומרים "אלו תפילין שבראש" ולא שעל הראש כי צריך לשעבד את המוח, כך גם "תפילין שבזרוע" צריך לשעבד את הלב שהוא כנגד הזרוע.

כז

דברים כ' ה - "ואיש אחר יחנכנו", "ואיש אחר יחללנו", "ואיש אחר יקחנה".

קשה לי (א) מהו הסדר הזה? (ב) מהו "ואיש אחר"? וליישב זאת הנה הרמב"ם בהלכות דעות אומר: "דרך בעלי דעה שיקבע לו מלאכה ואח"כ בית ואח"כ ישא אישה" (הכרם שמחלל בשנה הרביעית כבר נטעו לפני הבית) ומקורו מפסוקים אלו. וליישב הקושיא הב' אולי י"ל שהרי מדובר כאן שכל זה הוא לכסות על החוזרים בשביל עבירות שבידם. הנה כל אימת שיהא איש אחר במקומות אלו יזכיר את חטאיו ואת העבירות של הראשון.

כח

הרמב"ם בהקדמתו כתב: מנין המצוות עשה 248 סימן להם מנין אבריו של אדם ומהן מצוות לא תעשה 365 כמנין ימי שנות החמה. מדוע שינה מדעת המקובלים ותרגום יונתן שכתבו שהן כמנין גידי גוף האדם?

אולי ניתן לומר שמצוות עשה הם כנגד האיברים ואם ח"ו אבר מסוים חולה אינו יכול לקיים המצוה בו. אבל לגבי לא תעשה אם חסרים

לו גידים הרי רק 'מחזק' את הלא תעשה.. ולכן כותב כמנין ימי שנות החמה היינו שאיסור ל"ת הוא תמידי כמו אור החמה שאין בו שינוי.

כט

"כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

ותמוה האם אכן היה קשה ללכת במדבר בארץ לא זרועה? והרי ניזונו ממן ומבארה של מרים וענני הכבוד סוככו עליהם, ואף שמלתך לא בלתה ורגלך לא בצקה וגו'?

אלא מה שהקב"ה זוכר לישראל הוא לא את ההליכה עצמה במדבר אלא על כך שהם יצאו לדרך למדבר לפני שידעו מהטובות והנפלאות שיהיו מנת חלקם באופן נסי.

וכן רבים משלוחי אדמו"ר שאמנם הצליחו בעמלם וזקפו קומתם אבל תמיד יזכרו להם שיצאו למדבר שממה בתחילת דרכם ואף שאחריהם תשגה מאוד אבל ראשיתם מצער ונדרשה לכך הקרבה שלא תשכח.

ל

הרבי היה מברך את הנערים בברכה שיהיו חי"ל ר"ת חסיד, ירא שמים ולמדן.

ולכאוף הסדר היה צ"ל תחילה ירא שמים ואח"כ למדן, כי יראתו קודמת לחכמתו ורק לאחריהן גם להיות חסיד שכן מדת חסידות באה לאחר שמילא כרסו בתורה וביראת שמים! ומדוע הציב הרבי את ה"חסיד" בראש הרשימה?

וי"ל ע"פ הברכה הנאמרת "בני, חיי ומזוני רוויחי" וגם כאן נשאלת השאלה על סדר הברכה. דתחילה היה צריך לאחל חיי, ולאחריו מזוני כדי שהאדם יוכל להתקיים כראוי ורק לאחמ"כ יש לאחל שיזכה האדם

גם לבני?

אלא שכאשר אדם אינו זוכה ר"ל לבנים אין לו טעם לא בחייו ולא במזונותיו ולכן מקדימים תחילה 'בני' כדי שהחיי והמזוני יהיו כדבעי. וכך גם כאשר אדם הוא חסיד ה"יראת שמים" שלו וה"למדנות" שלו הם כדבעי למהווי אבל אם חסר לו את ה"חסיד" שבו הרי שיש טעם לפגם גם ביראת השמים שלו וגם בלימוד תורתו.

לא

בברכת ק"ש באהבת עולם אומרים "ולא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד ואילו בברכת המזון אומרים רק "ולא נבוש ולא נכלם" ואין אומרים "ולא נכשל". וטעמא בעי.

אין זאת אלא משום שבברכת ק"ש עוסקים ב"והאר עינינו בתורתך" ובתורה יש להתפלל שלא נכשל, אבל בברכת המזון שעסקינן בפרנסת האדם וכן אומרים ואל תצריכנו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם מתאים לבקש שלא נבוש ולא נכלם בלבד ואין צריך להתפלל על כשלון המתאים בלימוד התורה ובהוראותיה.

לב

"גדולה לגימה - שמקרבת"

מתי הלגימה היא גדולה? כאשר היא מקרבת! אבל אם ח"ו גורמת לפירוד אין לגימה זו גדולה כלל.

לג

בב' הסעודות אמר אחשוורוש לאסתר המלכה "עד חצי המלכות ותעש" מדוע לאחר מפלת המן אמר לה (פרק ט יב) ומה בקשתך ותעש

ולא אמר לה עד חצי המלכות?

ובגמרא אמרו שעד חצי המלכות קאי על בית המקדש שהיה בנוי בחציו. ולכן חשש כל העת שלא תבקש את בנין המקדש אבל כשראה שכל מה שאסתר רוצה זה את הצלת עמה מידי גזירת המן הוא כבר הסכים לכל בקשתה.

לפי זה צ"ל שאחשוורוש ידע שהיא בת ישראל כבר מתחילה אלא שהעלים עובדה זו כדי שלא יאמרו שאשתו מזרע היהודים.

לד

את הפסוק "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה". בדרך כלל מפרשים אותו לגנאי שכל אחד עשה כפי ראות לבו בגלל חסרונו של המלך אבל יש לפרש זאת באופן חיובי שגם כאשר המלך נסתלק בכל זאת רישומו נותר על העם ואיש הישר בעיניו - של המלך - יעשה, היינו שאנשי המלך המשיכו לעשות את הישר בעיני מלכם למרות שכבר לא היה עמם וכך רואים אצל הרבי שלמרות שחלפו עשרות שנים מג' תמוז ממשיכים החסידים לעשות הישר בעיני הרבי וחב"ד עולה ופורחת.

ביאור זה על הפסוק מסביר מדוע בספר שופטים הוא מובא בסיום הפרק והרי לכאורה צריך לסיים בדבר טוב? אלא שלפי הפירוש האמור אכן זהו סיום טוב.

ובני שי' מצא לכך סימוכין. דהנה בגמ' עבודה זרה (דף כ"ה) מביאה הגמ' שלש דעות מה נקרא ספר הישר ומדוע. דעה ראשונה שמדובר בספר בראשית ונקרא כן כי בו מסופר על אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים בדברי בלעם: "תמות נפשי מות ישרים". דעה שניה ספר הישר הוא ספר דברים שבו נצטוינו "ועשית הישר והטוב". ובדעה השלישית אומרת הגמ' שמדובר בספר שופטים שבו נאמר: "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה".

נשאלת השאלה: הניחא לשתי הדעות הראשונות מובן היטב מדוע נקרא ספר הישר כן וזאת בגלל דבר חיובי, בגלל האבות שנקראו ישרים

וכן כדי לעשות הישר והטוב אבל בדעה השלישית הרי קריאת הספר הוא בגלל התנהגות שלילית ובלתי הולמת של איש הישר בעיניו יעשה?! אבל לפי פירוש הנ"ל סרה התמיהה ואכן מדובר בביטוי חיובי.

לה

ב'יהי רצון' שבתקיעות כתוב יעלו אלו המלאכים "מן השופר" ומן התקיעה ומן השברים וכו'. מה הכוונה מן השופר?
 (אילו היה כתוב מן השופר, מן התקיעה ומן השברים וכו' עוד היה אפשר להסביר שהשופר הוא השם הכללי ובתוכו יש את הפרטים של תקיעה, שברים וכו' אבל כתוב מן השופר ומן התקיעה?)
 חשבתי אולי הכוונה לקולות היוצאים מן השופר כאשר יש קטרוג, וקולות אלו אינם לא תקיעה ולא שברים וכו' וגם מכל אלו יוצאים מלאכים ואולי אף במעלה ראשונה.
 ויתכן שזה מה שראו אצל כמה מגדולי ישראל שתקעו באופן שהתעוררה שאלה בהלכה לאופן תקיעתם ואעפ"כ לא מצאו לנכון לחזור ולתקוע שוב.

לו

ביום כיפור בכל נדרי כתוב בשו"ע שיש לומר בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה ואח"כ על דעת המקום ועל דעת הקהל. ובנושאי כלים נכתב שזה לא כמו שכתוב במחזורים שאומרים תחילה על דעת המקום וקשה להם מדוע?

וראיתי בתורת שלום שהרשב"ב נ"ע מדבר על אביו המהר"ש שהיה עצמי ולא התפעל לא מהפסוקים ולא מהתקיעות של אביו אלא מההפטרה שנגש בלי הכנות והתחיל לזלוג ממנו דמעות מהעיניים ומהאף ומכל הצינורות וזהו כי כך זה למעלה ע"ד שכתוב במחזורי פראג: "בכאן צריך לבכות" ואין זה הלצה כי אם כתוב כך צריך להיות וכך הוא למעלה.
 ועפ"ז יובן הנ"ל.

לז

בנרות חנוכה אמרינן "אין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד" ומבואר ב'תורה אור' בחסידישע פרשה ההבדל בין המנורה בת שבעה קנים שהיתה במקדש היא כנגד שבעה רועים, שהם אדם שת ומתושלח ודוד באמצע ומשמאלו עוד שלשה. [המהרש"א אומר ששבעה רועים כפשוטו]

נרות חנוכה הם כנגד שמונה נסיכי אדם שהם אדם, ישי, שמואל, שאול, צפניה, עמוס, והשמיני משיח.

ומבואר שם שהנסיכים השפעתם מקיפה שעל ידי "שרואים" אותם הם משפיעים אהבה ויראה מבלי שעשו דבר (ע"ד דוגמא אישית) ועפ"ש "ל שלכן נאמר על נרות חנוכה "אלא לראותם בלבד", וכפתגם הריי"צ שצריך להתבונן בנרות במה שהם מספרים.

זה קשור לחנוכה מלשון חינוך שבחינוך הכי מועיל להיות "נסיד" זה בכוחו של כל אחד בחינוך הבנים ובחינוך בכלל.

לח

במסכת תענית איתא: "מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה אתכם". קשה מה ביקש אברהם בהר המוריה והרי ביקש לשחוט את יצחק וה' לא נענה לו?

יש מפרשים שאברהם אמר "אלוקים יראה לו השה לעולה בני". ויש מפרשים שה' נענה לרצונו הטבעי של אברהם שיצחק יחיה.

ויתכן שזה הדיוק 'מי שענה את אברהם' ולא לאברהם אע"פ שלא ביקש כי ודאי רצה שבנו יחיה, אחרת מה החידוש בנסיון, (אבל לפי זה קשה למה בסליחות נאמר מי שענה לאברהם ולא את)

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת הרב דוב בעריש ב"ר שמעון רוזנברג

נלב"ע בי"א שבט תשמ"ה

תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת הרב מאיר ב"ר אהרון פריימן

נלב"ע בי"ב תשרי תשנ"ו

תנצב"ה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת הרב יצחק צבי ב"ר שמעון בן ציון אייזנבך

נלב"ע ב' סיון תשע"ד

תנצב"ה